

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Пагута Т. І.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
ORCID ID: 0000-0003-3165-0949
Scopus Author ID: 58698667900

Марчук О. О.

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
ORCID ID: 0000-0002-2922-285X
Scopus Author ID: 58698800500

Мельничук Л. Б.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
ORCID ID: 0000-0001-8307-7932
Scopus Author ID: 57215682556

Ілюк Л. В.

старший викладач кафедри загальної
педагогіки та дошкільної освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
ORCID ID: 0000-0002-4307-9682

У статті висвітлено психолого-педагогічні засади організації освітньої діяльності в закладах вищої освіти в умовах трансформації освітнього простору, глобалізації та цифровізації. Автори обґрунтовують, що ефективність освітнього процесу значно залежить від урахування психологічних особливостей здобувачів вищої освіти, мотиваційної сфери, адаптаційного потенціалу, рівня розвитку soft skills і якості педагогічної взаємодії. У статті представлено результати емпіричного дослідження, проведеного на базі Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» у 2022–2024 роках. Використано комплексний методичний інструментарій, що містив анкетування, опитування, тести мотивації, опитувальники стилів навчання та експертну оцінку ефективності педагогічних технологій. Окрему увагу приділено функціонуванню психологічної служби як складника підтримки студентської молоді, розвитку рефлексивного навчального середовища та інноваційним формам освітньої діяльності (проектне навчання, гейміфікація, цифрові платформи). Розкрито ключові компоненти психолого-педагогічного супроводу: мотиваційний, адаптаційний, розвивальний та комунікативний.

Зроблено висновки, що системний психолого-педагогічний супровід сприяє формуванню конкурентоспроможного, соціально зрілого, відповідального та емоційно стійкого фахівця, готового до викликів сучасного ринку праці й безперервного професійного розвитку.

Ключові слова: психолого-педагогічні засади, вища освіта, освітній процес, мотивація, психологічна служба, інноваційні технології, здобувачі вищої освіти.

Paguta T. I., Marchuk O. O., Melnychuk L. B., Ilyuk L. V. Psychological and pedagogical fundamentals of educational activities of higher educational institution

The article highlights psychological and pedagogical foundations of educational activities in higher education institutions within the context of globalization, digitalization, and transformation of the educational space. The authors argue that the effectiveness of the educational process largely depends on considering students' psychological characteristics, motivation, adaptive capacity, soft skills development, and the quality of pedagogical interaction. The article presents the results of an empirical study conducted at the Private Higher Educational Institution "International University of Economics and Humanities named after academician Stepan Demianchuk" during 2022–2024. A comprehensive methodological toolkit was used, including surveys, questionnaires, motivation tests, learning style assessments, and expert evaluation of teaching technologies. Special attention is given to the functioning of the university's psychological support service, the development of a reflective learning environment, and the implementation of innovative teaching formats such as project-based learning, gamification, and digital platforms. The key components of psychological and pedagogical support are discussed: motivational, adaptive, developmental, and communicative. The study concludes that systematic psychological and pedagogical support fosters the formation of a competitive, socially mature, responsible, and emotionally resilient professional capable of responding to the challenges of the modern labor market and engaging in lifelong professional development.

Keywords: psychological and pedagogical foundations, higher education, educational process, motivation, psychological service, innovative technologies, higher education students.

Вступ. Сучасна система вищої освіти України перебуває в стані динамічних трансформацій, зумовлених процесами глобалізації, цифровізації та інтеграції в європейський освітній простір. Особливої актуальності набувають питання психолого-педагогічного забезпечення освітньої діяльності закладів вищої освіти, оскільки від їх вирішення залежить якість підготовки майбутніх фахівців та конкурентоспроможність національної освітньої системи.

Психолого-педагогічні основи освітньої діяльності закладів вищої освіти (далі – ЗВО) становлять систему теоретичних положень, принципів та практичних підходів, що забезпечують ефективну організацію освітнього процесу з урахуванням психологічних закономірностей розвитку особистості здобувача вищої освіти і специфіки професійної підготовки. Ця система містить розуміння мотиваційних механізмів навчання, особливостей когнітивних процесів, емоційно-вольової сфери здобувачів вищої освіти, а також принципів побудови педагогічної взаємодії у ЗВО.

Сьогодні заклад вищої освіти – це потужний осередок, де здійснюється підготовка висококваліфікованих фахівців, які мають визначити темп і рівень науково-технічного прогресу, розвиток виробництва. Сучасний випускник закладу вищої освіти повинен мати не лише достатній багаж знань, а й володіти низкою компетентностей, бути конкуренто-

спроможним на ринку праці, вміти вирішувати будь-які ситуації.

Аналіз наукової літератури свідчить про значний інтерес дослідників до проблем психолого-педагогічного забезпечення вищої освіти. Питанням організації освітньої діяльності у сфері вищої освіти присвячені праці вчених В. Андрущенка, С. Вітвицької, В. Галузинського, М. Євтуха, К. Кременя, А. Кузьмінського, В. Лугового, В. Ортинського та ін.

Водночас недостатньо дослідженими залишаються питання комплексного підходу до організації психолого-педагогічної діяльності в закладах вищої освіти з урахуванням їх специфіки, контингенту студентів та матеріально-технічних можливостей. Особливої уваги потребує вивчення ефективності різних психолого-педагогічних підходів та їх впливу на результати освітньої діяльності.

Матеріали та методи. Дослідження проводилося на базі Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» протягом 2022–2024 навчальних років. Загальна вибірка становила 385 осіб, з них: 340 студентів різних курсів та спеціальностей (педагогічного, історико-філологічного факультетів, факультету географії, історії та туризму, факультету європейської освіти) та 45 викладачів університету.

Інструментарій дослідження: анкета «Оцінка психолого-педагогічного забез-

печення освітнього процесу» (30 питань, шкала Лайкерта 1–5 балів); анкета задоволеності освітнім процесом (25 питань, розроблена авторами); тест мотивації навчання (20 питань, адаптована версія методики А. Реана та В. Якуніна); опитувальник «Стили навчання» (базований на моделі Д. Колба, 48 питань); експертна карта оцінки ефективності педагогічних технологій (15 критеріїв, 10-бальна шкала).

Результати та дискусії. У ст. 1, п. 1.17 Закону України «Про освіту» зазначається, що «освітня діяльність – це діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті» [3]. Заклади вищої освіти організовують освітню діяльність відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та Положення про організацію освітнього процесу.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», заклад вищої освіти проводить наукову, науково-технічну, інноваційну та/або методичну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу [2].

У ст. 47, п. 1 Закону України «Про вищу освіту» йдеться про те, що «освітній процес – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться в закладі вищої освіти (науковій установі) через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості» [2].

Н. Заблоцька-Сеннікова зазначає, що «висуваються нові вимоги до навчально-виховного процесу у виші, здійснюється процес удосконалення системи педагогічної та післядипломної освіти, зростає потреба у кваліфікованих педагогічних та науково-педагогічних кадрах, які готують у вишах фахівців високої кваліфікації для різних галузей народного господарства, науки і культури» [8, с. 4].

ЗВО повинен дбати про всебічний розвиток особистості здобувача вищої освіти. Відповідно до Листа МОН, «ЗВО повинен забезпечити створення безпечного освітнього середовища, яке передбачає сукупність

умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпеки харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (булінг (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів» [5].

Із цією метою можуть проводитися різноманітні заходи зі здобувачами: обов'язковим є проведення інструктажів із правил техніки безпеки, охорони праці, цивільної оборони; просвітницьких заходів щодо боротьби з тероризмом та заходів щодо кібербезпеки; заходи щодо правової освіченості здобувачів; заходи щодо запобігання булінгу; заходи щодо вживання наркотичних речовин; надання невідкладної домедичної допомоги; профілактики низки захворювань. Цьому сприяють дисципліни правового спрямування, «Охорона праці в галузі», «Цивільний захист», «Основи медичних знань та надання невідкладної допомоги» тощо.

Е. Лузік, В. Семиченко, Н. Демченко вважають, що «вкрай важливим є виявлення психологічного складника навчального процесу, системи професійної підготовки загалом. У значної кількості викладачів, на жаль, немає потреби враховувати ті психологічні тенденції, що зумовлені різними обставинами: макросоціальними змінами в суспільстві, соціальними відносинами в самих навчальних закладах, їхніми власними, не завжди досконалими діями. Ігнорування цих тенденцій може призводити не лише до зниження якості навчання, а й до помітних особистісних деформацій студентів» [6, с. 59].

Сучасна вища освіта покликана не лише забезпечувати передачу знань, умінь і навичок, а й формувати цілісну, професійно зрілу осо-

бистість, здатну до критичного мислення, саморозвитку й ефективної самореалізації в умовах стрімких змін. Психолого-педагогічні основи освітньої діяльності в закладах вищої освіти ґрунтуються на міждисциплінарному синтезі педагогічної, психологічної та соціогуманітарної науки, спрямованому на створення умов для розвитку особистості здобувача освіти.

Ефективність освітньої діяльності в закладі вищої освіти зумовлюється комплексом взаємопов'язаних компонентів, серед яких особливе значення має мотиваційний. Мотивація є провідним чинником навчальної діяльності, визначаючи її зміст, динаміку та результативність. Побудова дієвої мотиваційної стратегії має ґрунтуватися на врахуванні внутрішніх потреб здобувачів освіти: прагнення до самореалізації, професійного зростання та пізнання. Завдання викладача полягає у стимулюванні пізнавального інтересу шляхом створення проблемних ситуацій, використання інноваційних методів і впровадження особистісно значущих завдань, що відповідають інтересам та потребам здобувачів освіти, а також у формуванні стимулювального середовища, яке сприяє їх активній участі в освітньому процесі.

Не менш важливим є адаптаційний компонент, що забезпечує успішне входження здобувачів освіти в нове соціальне й академічне середовище, від чого значно залежить подальший навчальний успіх. На початковому етапі навчання необхідно організувати ефективну систему психолого-педагогічного супроводу, яка містить діагностику можливих адаптаційних труднощів, наставництво, проведення тренінгів зі стресостійкості та формування навичок саморегуляції.

Важливим складником є і розвивальний компонент, адже заклад вищої освіти має слугувати середовищем особистісного зростання. Освітній процес повинен сприяти розвитку креативності, аналітичного мислення, професійної ідентичності та дослідницьких умінь, що досягається, зокрема, через залучення студентів до наукової діяльності, застосування кейс-методу, проєктних технологій та організацію самостійної роботи.

Значущу роль відіграє комунікативний компонент, оскільки ефективна взаємодія між

усіма учасниками освітнього процесу ґрунтується на діалогічності, взаємоповазі та емоційній підтримці, що забезпечує сприятливий психологічний клімат в академічній групі. Комунікативна культура викладача є одним із ключових чинників формування такої атмосфери. Отже, психолого-педагогічне забезпечення освітньої діяльності у ЗВО передбачає інтеграцію мотиваційних, адаптаційних, розвивальних та комунікативних складників, що у взаємодії формують сприятливе освітнє середовище для підготовки конкурентоспроможного фахівця.

Урахування психологічного складника передбачає: підвищення якісних показників навчання; зменшення психоемоційного навантаження; сприяння гармонійному розвитку особистості здобувача вищої освіти; формування стійкої мотивації до самонавчання впродовж життя.

Психологічна підтримка в ЗВО може містити: консультування; тренінги з особистісного зростання, розвитку навичок комунікації, стресостійкості; використання викладачами психолого-педагогічних методів у роботі зі здобувачами вищої освіти.

Позитивним для ЗВО є наявність Психологічної служби, яка сприяє поглибленню знань про психологічні особливості здобувача, формування та розвиток особистісних та лідерських якостей, вирішення особистих проблем здобувача й міжособистісних стосунків у колективі, вміння працювати самостійно та в колективі, вміння здійснювати самооцінку, подолання страхів та невпевненості в собі. Психологічна служба може діяти як просвітницький психологічний центр, здійснювати психоконсультування та психокорекцію, проводити тренінгові заняття, наукові дослідження.

На думку Л. Бондарчук, «інноваційна освітня діяльність передбачає розвиток творчого потенціалу педагогів і стосується не лише створення та поширення новизни, а й зміни у способі діяльності, стилі мислення учасників навчально-виховного процесу. Основною характеристикою інноваційної педагогічної діяльності вищого навчального закладу є підвищення результативності освітнього процесу» [1, с. 10].

«Сучасний освітній процес в синергетично-інформаційному середовищі ЗВО, як зазначають Е. Лузік, В. Семиченко, Н. Демченко, не тільки допускає, а й має стимулювати критичне ставлення студента до системи навчання; доцільності визначення її цілей, структури і змісту; професійної необхідності і життєвої значущості навчальних дисциплін в освітньо-професійній підготовці фахівця, якості педагогічної праці; формування у студентів критичного ставлення до себе та інших учасників у ЗВО має здійснюватися в науково-оптимізованому освітньо-інформаційному середовищі ЗВО засобами рефлексивного підходу; впровадження в освітньо-інформаційне середовище ОІС процедур рефлексивного аналізу і самоаналізу сприятиме підвищенню якості навчання; можливості вибору більш оптимальних стратегій пізнання та поведінки; розвитку критичного мислення для більш повного осмислення і розуміння подій, що змінюються під час освітнього процесу у ЗВО» [6, с. 60].

Для того щоб випускник ЗВО міг швидко адаптуватися до своєї професії в умовах сучасного середовища в нього повинні бути сформовані гнучкі навички (навички *soft skills*).

Як зазначають автори дослідження щодо рівня готовності до професійної діяльності, «серйозною перешкодою в роботі стає відсутність (або недостатній рівень володіння) так званих *soft skills*: «комунікабельність, вміння презентувати, вести переговори, емоційний контроль»» [4]. Формуючи комунікабельність здобувачів, доцільно вчити їх доносити свою думку до інших, вміння публічно виступати, готувати та презентувати свої проекти, розповідати, вміння слухати; уміння працювати в команді, домовлятися, розподіляти ролі; уміння пристосовуватися передбачає навчитися аналізувати різні ситуації, обирати оптимальні варіанти, бути гнучким; бути самоорганізованим, а значить бути стресостійким, керувати своїм часом, бути пунктуальним бажання навчатися – здійснювати пошук необхідної інформації; критично мислити – чітко виділяти проблему і вирішувати її.

Формування таких гнучких навичок здійснюється шляхом залучення здобувачів вищої освіти до участі в конференціях, семінарах,

тренінгах, воркшопах, громадської та волонтерської діяльності, опрацювання літературних джерел, проектної діяльності тощо.

Вагомою проблемою сучасної системи вищої освіти є недостатній рівень сформованості у здобувачів практичних умінь і навичок. Для її подолання доцільним є впровадження практикоорієнтованих освітніх програм, спрямованих на підготовку майбутніх фахівців різних галузей. Такі програми мають передбачати збільшення обсягу часу, відведеного на проходження різних видів практик, проведення практичних і лабораторних занять на базах практик, що дає змогу уникнути відриву здобувачів освіти від реального професійного середовища та забезпечує їхню готовність працювати за фахом у різноманітних умовах. Важливим напрямом удосконалення підготовки є залучення до освітнього процесу фахівців-практиків, організація гостьових лекцій за участю представників професійних спільнот та випускників, які успішно працюють за обраною спеціальністю. До процесу оновлення освітньо-професійних програм і підготовки майбутніх фахівців варто активно залучати роботодавців, які можуть висловити свої пропозиції та очікування щодо професійної підготовки випускників.

Під час прийому на роботу керівники, як правило, звертають увагу не лише на рівень фахової компетентності випускника, а й на його особистісні якості, серед яких важливими є відповідальність, урівноваженість, креативність, стресостійкість, вмотивованість та ініціативність, а також на сформованість комунікативних умінь, що передбачають здатність установлювати контакт, підтримувати ефективне спілкування, аналізувати й розв'язувати конфліктні ситуації, досягати домовленостей. Такі якості цілеспрямовано формуються під час вивчення дисциплін педагогічного та психологічного спрямування, зокрема «Педагогіки», «Психології», «Психології педагогічної діяльності», «Психології педагогічного спілкування», «Педагогіки та психології вищої школи», «Педагогіки та психології освітньої діяльності», «Основ педагогічної майстерності та педагогічної творчості» тощо.

У контексті інтеграції України до європейського освітнього простору система вищої

освіти має адаптуватися до міжнародних стандартів і вимог ринку праці, що охоплює як професійний, так і соціальний вимір підготовки фахівців. Важливим завданням є перетворення соціального складника вищої освіти на високорозвинену спільноту, засновану на прогресивних цінностях, яка сприяє формуванню активних громадян, здатних до продуктивної діяльності та усвідомленого відстоювання власної громадянської позиції. Вища освіта повинна не лише забезпечувати професійну підготовку, а й формувати цілісну особистість, здатну компетентно виконувати професійні завдання та активно брати участь у суспільному житті.

Базою нашого дослідження був ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янука». Аналіз організації та здійснення освітньої діяльності університету показав, що одним з важливих складників освітнього середовища в університеті є психологічний супровід здобувачів освіти, що реалізується як системна, комплексна діяльність, спрямована на забезпечення психологічного благополуччя, гармонійного особистісного розвитку та соціально-психологічної адаптації здобувачів освіти.

В університеті функціонує Психологічна служба на засадах партнерської взаємодії зі здобувачами освіти, викладачами, адміністрацією, здійснюючи профілактику, діагностику, корекцію та розвиток особистісного потенціалу молоді.

Основними напрямками супроводу є:

1. Консультативна робота. В університеті організовано індивідуальне та групове психологічне консультування, що здійснюється штатним практичним психологом. Консультації проводяться як за попереднім записом, так і за запитом студентів чи викладачів. Основні теми звернень: труднощі в навчанні та самоорганізації; конфлікти з одногрупниками чи викладачами; емоційне вигорання та ознаки тривожності; внутрішньо-особистісні конфлікти, сумніви у виборі професійної траєкторії. Представники Психологічної служби з метою збереження довіри та відкритості в комунікації дотримуються принципів конфіденційності, добровільності та недискримінації.

2. Проведення тренінгів та майстеркласів. Психологічна служба систематично організовує тематичні тренінгові заняття, спрямовані на розвиток ключових soft skills здобувачів освіти. Найбільш затребуваними є: тренінги з розвитку комунікативної компетентності (ефективна міжособистісна взаємодія, командна робота); заняття зі стрес-менеджменту, емоційної саморегуляції, профілактики тривожних станів; майстеркласи з розвитку лідерських якостей, впевненості в собі, навичок самопрезентації. Такі заходи мають інтерактивний формат і поєднують елементи рольових ігор, арттехнік, психодіагностичних вправ і рефлексивного обговорення. Участь у тренінгах добровільна, заохочується через внутрішні освітні ініціативи (наприклад, програму «Активний здобувач освіти»).

3. Моніторинг процесу адаптації. Особливу увагу в університеті приділено моніторингу адаптації здобувачів освіти першого курсу до нових умов навчання. Протягом першого семестру здійснюється: анкетування та психологічна діагностика рівня соціально-психологічної адаптованості; вивчення емоційного стану, навчальної мотивації, взаємодії у студентських колективах; спостереження та консультації з кураторами академічних груп щодо виявлених труднощів у здобувачів освіти.

На основі зібраних даних психолог формує аналітичні висновки, розробляє рекомендації для викладачів, а також проводить профілактичні зустрічі та роз'яснювальні заходи у групах, де виявлено підвищений рівень дезадаптації або емоційного напруження.

Із метою підвищення психологічної культури студентської молоді в університеті проводять інформаційні кампанії, розробляють інфографіки, буклети, розміщують онлайн-поради (на сайті, у соцмережах, у внутрішньому середовищі Moodle). Тематика охоплює: таймменеджмент здобувача освіти; профілактику тривоги й панічних станів; ефективні стратегії самопізнання та самопомогі.

Психологічна служба бере участь у реалізації програм академічної доброчесності, студентського наставництва, інклюзивної підтримки осіб з особливими освітніми потре-

бами. Така інтеграція дає змогу забезпечити цілісний підхід до супроводу особистості здобувача освіти, враховуючи як академічний, так і соціально-психологічний контекст.

Так, у ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» психологічний супровід не обмежується точковими інтервенціями, а є інституційно підтримуваною системою, що створює сприятливе середовище для розвитку особистості кожного здобувача освіти. Це сприяє не лише підвищенню академічної успішності, а й формуванню емоційної стійкості, громадянської активності та соціальної відповідальності студентської молоді.

«Освітній процес в університеті спрямований на якісну підготовку компетентного конкурентоспроможного фахівця, здатного до дослідницько-інноваційного типу мислення з потребою та навичками безперервного професійного розвитку.

Організація освітнього процесу передбачає: автономність Університету в ухваленні самостійних рішень щодо організації освітнього процесу, визначенні форм освітнього процесу та форм і методів навчання; збереження традицій та введення інновацій у процес освітньої діяльності; ефективне використання людського потенціалу, матеріальних, фінансових та інших ресурсів; забезпечення якісної освіти за всіма освітніми програмами; академічну мобільність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників; функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності; формування довіри до Університету в споживачів освітніх послуг, працевлаштування і закладів вищої освіти України та зарубіжних країн» [7].

У контексті цифрової трансформації освіти ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» активно впроваджує інноваційні педагогічні технології, які сприяють підвищенню мотивації до навчання, активізації пізнавальної діяльності та розвитку критичного мислення здобувачів вищої освіти. Педагогічні технології в сучасному освітньому середовищі відіграють ключову роль у підвищенні якості навчання, формуванні професійних компетентностей студентів та реалізації прин-

ципів особистісно орієнтованої освіти. Серед найбільш ефективних інноваційних підходів, що впроваджуються в освітній процес, можна виокремити:

1. **Проектне навчання.** Проектна діяльність є не лише формою активного навчання, а й потужним засобом формування практикоорієнтованих компетентностей. Проектне навчання в університеті реалізується через: виконання індивідуальних і групових навчальних проєктів, що пов'язані з реальними професійними завданнями; підготовку презентацій, доповідей, мультимедійних продуктів, які відображають результати дослідницької чи творчої діяльності здобувачів вищої освіти; участь у фестивалях, конкурсах, олімпіадах, що сприяють формуванню навичок командної взаємодії, комунікації, креативного мислення.

Перевага цього підходу полягає в тому, що здобувач освіти стає активним суб'єктом навчання, вчиться аналізувати, планувати, ухвалювати рішення, працювати в команді, презентувати результати своєї роботи.

2. **Використання гейміфікації.** Гейміфікація є потужним інструментом підвищення навчальної мотивації та залучення здобувачів освіти до освітнього процесу через використання ігрових технологій у неігровому контексті. У межах навчальних курсів застосовують: системи балів, рейтингів, що стимулюють позитивну конкуренцію; освітні квести, рольові, ділові ігри, вікторини; елементи сторителінгу (створення навчального сюжету) для формування інтересу до теми. Завдяки гейміфікації освітній процес стає більш емоційно насиченим, динамічним та адаптивним до потреб сучасного покоління, які звикли до цифрової взаємодії.

3. Одним із пріоритетних напрямів модернізації освітнього процесу є інтеграція цифрових освітніх платформ та формування індивідуальних освітніх траєкторій. У ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» впроваджується: використання платформи Moodle та інших платформ, що забезпечують гнучкість навчального процесу; поєднання онлайн- і офлайн-форм роботи (лекції, практичні, консультації, тести, самостійна робота); елементи асинхронного навчання (відеолек-

ції, електронні курси, завдання з відтермінованим виконанням). Цифрові освітні середовища допомагають здобувачам освіти вчитися у власному темпі, повторювати матеріал за потреби, а викладачам оперативного моніторити успішність та зворотний зв'язок.

В освітньому процесі активно використовують інтерактивні методи навчання: дискусії, дебати, мозкові штурми, методи «Прес», «Мікрофон»; воркшопи, тематичні платформи, інтерактивні дошки; спільне створення контенту (спільні презентації, мапи, мінідослідження). Такі підходи сприяють розвитку критичного мислення, вмінь аргументувати думку, працювати в команді, розв'язувати проблеми в умовах невизначеності.

Висновки. Отже, психолого-педагогічні основи освітньої діяльності у ЗВО – це цілісна система, що охоплює гуманістичні орієнтири, науково обґрунтовані методики викладання, створення безпечного освітнього середовища та розвиток партнерської взаємодії. Досвід ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» демонструє ефективність інтеграції цих засад у щоденну педагогічну практику. Перспективи подальших досліджень будуть пов'язані з пошуком нових форм підтримки психоемоційного стану здобувачів вищої освіти, розвитку інклюзивної культури та цифровізації освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Бондарчук Л. В. Особливості інноваційних освітніх технологій. Інтерактивний освітній простір ЗВО: матеріали всеукраїнського науково-практичного вебінару (м. Вінниця, 27 квітня 2020 р.) / відп. ред. Л. Б. Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2020. 94 с.
2. Про вищу освіту : Закон України. URL: <http://surl.li/jhtp> (дата звернення: 01.08.2025 р.).
3. Про освіту : Закон України. URL: <https://surl.lu/rsiweu> (дата звернення: 01.08.2025 р.).
4. Кашин А., Польщикова Є., Сахно Ю. Випускники українських ВНЗ очима роботодавців URL: <http://surl.li/nclyy> (дата звернення: 05.08.2025 р.).
5. Лист МОН від 14.08.2020 № 1/9-436 «Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження і протидії булінгу (цькуванню)». URL: <http://surl.li/neqch> (дата звернення: 06.08.2025 р.).
6. Лузік Е. В., Семиченко В. А., Демченко Н. І. Сучасне освітнє середовище закладів вищої освіти України: погляд студентів. URL: <http://surl.li/nhmwa>. (дата звернення: 06.08.2025 р.).
7. Освітня діяльність МЕНУ. URL: <https://surl.li/evmuyf> (дата звернення 08.08.2025 р.).
8. Психолого-педагогічні засади діяльності вищої школи : Навчальний посібник / укл. Н. В. Заблоцька-Сеннікова. Сєверодонецьк : ПП «Поліграф-Сервіс», 2015. 167 с.

References

1. Bondarchuk, L. V. (2020). Osoblyvosti innovatsiinykh osvitnikh tekhnolohii. Interaktyvnyi osvitnii prostir ZVO [Features of innovative educational technologies. Interactive educational space of HEI] : materialy vseukrainskoho naukovopraktychnoho vebinaru (m. Vinnytsia, 27 kvitnia 2020 r.) / vidp. red. L. B. Lishchynska. Vinnytsia : VTEI KNTEU. 94 s. [in Ukrainian].
2. Verkhovna Rada of Ukraine. (2014). Zakon Ukrainy "Pro vyshchu osvitu". [Law of Ukraine "On higher education"]. Retrieved from: <http://surl.li/jhtp>. [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy "Pro osvitu" [Law of Ukraine "On Education"]. (2017, September 5). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 38–39, st. 380. Retrieved August 1, 2025, Retrieved from: <https://surl.lu/rsiweu>. [in Ukrainian].
4. Kashyn, A., Polshchikova Ye., Sakhno Yu. Vypuskniky ukrainskykh VNZ ochyma robotodavtsiv. Retrieved from: <http://surl.li/nclyy>. [in Ukrainian].
5. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2020, August 14). Lyst MON vid 14.08.2020 № 1/9-436 "Pro stvorennia bezpechnoho osvitnoho seredovyshcha v zakladi osvity ta poperedzhennia i protydii bulinhu (tskuvanniu)". [Letter of the Ministry of Education and Science on creating a safe educational environment and preventing bullying]. Retrieved from: <http://surl.li/neqch> (data zvernennia: 06.08.2025 r.). [in Ukrainian].
6. Luzik, E. V., Semychenko V. A., Demchenko N. I. Suchasne osvitnie seredovyshche zakladiv vyshchoi osvity Ukrainy: pohliad studentiv. [Modern educational environment of Ukrainian HEIs: Students' view]. Retrieved from: <http://surl.li/nhmwa>. [in Ukrainian].

7. MEGU. (2025). Osvitnia diialnist MEGU. [Educational activities of MEGU]. Retrieved from: <https://surl.li/evmuyf>. [in Ukrainian].
8. Zablotska-Siennikova, N. V. (Ed.). (2015). Psykholoho-pedahohichni zasady diialnosti vyshchoi shkoly : Navchalnyi posibnyk [Psychological and pedagogical foundations of higher education activity. Sievierodonetsk : PP "Polihraf-Servis", 2015. 167 s. [in Ukrainian].

Надійшла 15.08.2025

Прийнята 11.09.2025

Опублікована 15.10.2025